

**Міністерство освіти і науки України
Білоцерківський національний аграрний університет
Державний дендрологічний парк «Олександрія» НАНУ
Кафедра садово-паркового господарства**

МАТЕРІАЛИ

**всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції
здобувачів вищої освіти і молодих вчених**

ВИВЧЕННЯ І ЗБЕРЕЖЕННЯ БІОРІЗНОМАНІТТЯ БІОЦЕНОЗІВ УКРАЇНИ

20-23 квітня 2021 року

Біла Церква – 2021

Вивчення і збереження біорізноманіття біоценозів України: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих вчених (Біла Церква, 20-23 квітня 2021 р.). – Біла Церква: БНАУ, 2021. – 59 с.

Редакційна колегія:

Шуст О.А., д-р екон. наук

Варченко О.М., д-р екон. наук

Новак В.П., д-р біол. наук

Димань Т.М., д-р с.-г. наук

Зубченко В.В., канд. екон. наук

Хахула В.С., канд. с.-г. наук

Марченко А.Б., д-р с.-г. наук

Бойко Н.С., канд. біол. наук.

Іщук Л.П., д-р біол. наук

Роговський С.В., канд. с.-г. наук

Масальський В.П., канд. біол. наук

Жихарєва К.В.

Струтинська Ю.В.

Колотницька А.В.

Відповідальні за випуск: **Олешко О.Г.**, канд. с.-г. наук,

Крупа Н.М., канд. біол. наук

До збірника ввійшли матеріали і тези доповідей, подані учасниками Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих вчених «Вивчення і збереження біорізноманіття біоценозів України» (20-23 квітня 2021 року, Білоцерківський національний аграрний університет) до Організаційного комітету. Тексти публікуються в авторській редакції. За науковий зміст і якість поданих матеріалів відповідають автори.

Ел. адреса: <http://science.btsau.edu.ua/taxonomy/term/27>

Найбільшою товщиною пагонів відзначився гібрид Баклім F₁ (2,3 см). Найменша середня маса одного пагона була у гібриду Гійнлім F₁ (21 г). Біометричні показники на період закінчення вегетації рослин: висота рослин 1,41-1,55 см, кількість стебел – 7-11 шт.

Дослідженнями встановлено, що в зрошуваних умовах півдня України гібриди спаржі голландської селекції Гійнлім F₁, Гролім F₁, Баклім F₁ мають високий адаптивний потенціал. Навесні після зимового періоду відновили вегетацію 96-98% рослин. Найбільшою врожайністю пагонів на другій рік вирощування відзначився гібрид Баклім F₁ (0,92 т/га).

Список літератури

1. Ращупкин А. Спаржа – подспорье для дальновидного фермера. *Белорус. сельское хозяйство*. Минск. 2017. № 2. 2017. С. 74–76.
2. Шевченко Ю.П., Ушакова И.Т., Курбаков Е.Л., Беспалько Л.В., Харченко В.А. Спаржа (*Asparagus officinalis* L.) – овощная культура будущего. *Овощи России*, 2018. № 5. С. 47–50. <https://doi.org/10.18619/2072-9146-2018-5-47-50>
3. Chin C.K., Garrison S.A., Ho, C.T., Shao Y., Wang M., Simon J. and Huang M.T. Functional Elements from Asparagus for Human Health. *J. Acta Hortic.*, 2002. Vol. 589, P. 233–241. <https://doi.org/10.17660/ActaHortic.2002.589.32>
4. Viera-Alcaide I., Hamdi A., Rodríguez-Arcos R., Guillén-Bejarano R. and Jiménez-Araujo A. Asparagus Cultivation Co-Products: From Waste to Chance. *J. Food Sci. Nutr.*, 2020. Vol. 6(1). 57–63.
5. Яновський С. Лікувальний овоч визрів під Херсоном. *Голос України*. Київ. 20 квітня 2020р.
6. Державний реєстр сортів рослин, придатних до поширення в Україні. Київ: Держкомстат України, 2020. 447 с.
7. Paschold P.J., Artelt B. and Hermann G. Influence of Harvest Duration on Yield and Quality of Asparagus. *J. Acta Hortic.*, 2002. Vol. 589. P. 65–71. <https://doi.org/10.17660/ActaHortic.2002.589.7>

УДК 630*22/*23

ЛОЗІНСЬКА Т.П., канд. с.-г. наук

ЯЦЕНКО В.М., студент

Білоцерківський національний аграрний університет

ІНТРОДУКЦІЯ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЛІСІСТОСТІ ТА МЕТОД ПОКРАЩЕННЯ ВИДОВОГО СКЛАДУ ЛІСОВИХ НАСАДЖЕНЬ І ЗБІЛЬШЕННЯ БІОРІЗНОМАНІТТЯ

Показано, що інтродукція рослин дає можливість збагатити флористичні ресурси і збільшити біотичне різноманіття культурних фітоценозів і є одним із шляхів збереження біологічного різноманіття. Розглянуто сучасний стан інтродукції та проблеми біорізноманіття лісової рослинності, основні загрози.

Ключові слова: лісові насадження, інтродукція, біорізноманіття, лісистість, вид.

Україна за площею лісів займає восьме місце і дев'яте за лісистістю серед європейських країн. Західний регіон нашої країни – це найбільш лісиста частина (32,2 %), де зосереджено її основні ресурси [1]. Для покращення стану лісистості необхідно збільшити площі, призначені для створення лісів за наявності необхідної кількості високоякісного садивного матеріалу. Однак для вирішення цього питання потрібно застосовувати генетико-селекційні методи поліпшення насінництва та інтродукцію [2].

Для оптимізації сталого розвитку лісового господарства та збереження біорізноманіття є сертифікація лісів, яка базується на трьох основних аспектах: законодавчих, економічних, екологічних [3]. Вона виконує контроль і впровадження засад сталого розвитку в лісогосподарське виробництво, є запорукою збереження біотипового різноманіття, впровадження природозберігаючих технологій заготівлі й транспортування деревини та збереження флори й фауни під час проведення лісогосподарських робіт [4]. Важливим є впровадження перспективних і достатньо випробуваних неінвазійних інтродукованих деревних видів для часткової заміни всихаючих лісів, генетико-селекційне поліпшення насіннєвої бази з обов'язковим дотриманням лісонасінного районування, за умови створення і вивчення географічних культур основних аборигенних та інтродукованих лісотвірних видів [5].

Вирішенню проблеми підвищення продуктивності лісів у короткі терміни приділяється велика увага в лісівничій науці та практиці. Для цього необхідно звертати увагу на формуванням лісів майбутнього з орієнтацією на місцеві види, раціонально використовувати генетико-селекційні методи та впроваджувати інтродуценти у виробництво з врахуванням їх оптимального співвідношення з аборигенними видами. Успішне вирішення даної проблеми можливе лише за науково-обґрунтованого підходу [6].

Проте введення до складу аборигенних деревних видів, особливо адвентивних та інвазійних, може мати негативні наслідки в майбутньому, тому інтродукція деревних порід має базуватися на лісотипологічній основі. Дослідники пропонують вивчати не тільки окремі інтродуковані види, а вже сформовані фітоценози разом з аборигенними породами [7].

Особливістю інтродукції є те, що вона має локальний характер. Для досягнення належних успіхів необхідно детально вивчати кліматичні, ґрунтово-гідрологічні, лісорослинні особливості та умови акліматизації. Для результативності інтродукції варто мати селекційно-генетичне різноманіття вихідного матеріалу. Відомо також, що в окремих районах інтродукція – це єдиний доступний метод покращення видового складу лісових насаджень та збільшення біорізноманіття.

Інтродукція лісових культур може мати лише епізодичний характер для застосування в лісовому господарстві, фітомеліорації, озелененні. Наприклад, в природних лісових насадженнях України нараховується близько 20 видів голонасінних рослин, а в колекційних фітоценозах – їх близько 250 [8].

За впровадження інтродукції необхідно звертати увагу на акліматизацію рослин, тобто їх пристосованість до ґрунтово-кліматичних, гідрологічних та інших умов довкілля, які відрізняються від умов природного ареалу їх зростання. Кращі культури інтродукованих лісових деревних порід можна розглядати як об'єкти збереження генофонду даних видів за межами їх природних ареалів з метою охорони. У процесі вивчення генетичних механізмів акліматизації можливе їх використання як маточників репродуктивного матеріалу для вторинної інтродукції, застосовуючи селекційну інвентаризацію, відбір плюсових дерев і створення архівно-маточних та клонових насінних плантацій.

Отже, важливим є не лише введення нових рослин для створення експлуатаційних лісів та поповнення генофонду, але й можливість їх використання з метою покращення декоративних властивостей і рекреації та збагачення асортименту дерев і кущів для зеленого будівництва.

Список літератури

1. Генсірук С.А., Максимець О.В. Антропогенні зміни в лісах Українських Карпат і їх наслідки. Наукові праці Лісівничої академії наук України. 2004. Вип. 3.С. 17-21.
2. Варга Л., Пузир О.О., Лозінська Т.П. Проблеми збереження біорізноманіття лісів Міжнародна наукова конференція: Технології, інструменти та стратегії реалізації наукових досліджень. Херсон. Матеріали конференцій МЦНД, 2020. С.59-61
3. Голубець М.А. Наукова сутність і практичні проблеми сталого розвитку. Наукові основи ведення сталого лісового господарства: Мат. міжнар. наук.-практ. конф. Івано-Франківськ, 2006. Т. 2. С. 16-18.
4. Кравець А.П. Аналіз законодавчо-правових, управлінських та лісівничих аспектів сертифікації лісів в Україні. Лісова, паперова і деревообробна промисловість. 2006. Вип. 30. С. 54-61.
5. Mohytych V., Klisz M., Yatsyk R., Hayda Y., Sishchuk M.. Ecological and genetic aspects of distribution of the marginal populations of Swiss stone pine (*Pinus cembra* L.) in Ukrainian Carpathians. *Folia Forestalia Polonica, Series A – Forestry*. 2019. Vol. 61 (3). P 243-247.
6. Konnert M., Alizoti E. Forest reproductive material pathways and provenance recommendations for selected non-native tree species in Europe. *Non-native tree species for European forests. Book of Abstracts. VIENNA, 2018. P. 25.*
7. Крицька Т.В. Підвищення стабільності рослинних угруповань штучно створених фітоценозів. Актуальні проблеми дослідження довкілля: мат. міжнар. наук. конф. присвяч. 10-річчю створення Гетьманського НПП 24-26 травня 2019 р. Суми, 2019. С. 95-98.
8. Кузнецов С.І. Перспективи інтродукції голонасінних на видовому рівні в Україні. Збереження різноманіття рослинного світу у ботсадах та дендропарках: традиції, сучасність, перспективи: мат. міжнар. наук. конф. до 230-річчя дендропарку «Олександрія» НАН України, 19–20 вересня 2018 р. Біла Церква: ТОВ «Білоцерківдрук», 2018. С. 242-248.

УДК 582.091/.097:712.253(477.41)

СТРУТИНСЬКА Ю.В.

Білоцерківський Національний Аграрний Університет

ІСТОРІЯ, ПОХОДЖЕННЯ ТА ДОСЛІДНИКИ ДЕКОРАТИВНИХ ДЕРЕВ РОДУ *PRUNUS SERRULATA* L.

Наведені дані стосовно історії, походження та дослідження декоративних дерев роду *P. serrulata*. Японська сакура вирощується заради чудових квітів, які щовесни з'являються на гілках і покривають практично всі гілки рослини рожевим махровим покривалом. Завдяки розкішному цвітінню, дерево сакура набула поширення у багатьох країнах. Століттями японці працювали над створенням нових форм сакури. Всі вони отримані від дикорослих і гібридних видів вишні зростаючої на Сході.

Ключові слова: декоративні дерева, квітування, сакура, класифікація, номенклатура, описи, види, сорти, історія, дослідники.

Декоративні дерева роду *Prunus* L. можна зустріти в широкому діапазоні видів і сортів в лісах своєї батьківщини Японії, але сотні форм також зустрічаються за її межами. Деякі з цих культурних видів існують як окремих монументальний екземпляр або невелика група дерев у спеціалізованих колекціях, і навряд чи вони заслуговують на надання статусу сорт (культурний сорт). Інші добре описані і часто зустрічаються в багатьох частинах світу. Такі сорти, як ті, що відносяться до гібридів *Prunus* × *yedoensis* або *P.* × *subhirtella* мають чітке положення в систематичній класифікації японською мовою, і мають чіткий переклад - квітуча вишня. Однак плутані назви застосовуються до групи багатовікових садових

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ: ВИВЧЕННЯ ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ БІОРІЗНОМАНІТТЯ РОСЛИН EX SITU TA IN SITU

ШЕПЕЛЮК М.О., ЛУКАШЕВИЧ Е.Ю. ОСОБЛИВОСТІ РОСТУ ТА РОЗВИТКУ БАРХАТА АМУРСЬКОГО (<i>PHELLODENDRON AMURENSE</i> RUPR.) В УМОВАХ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	3
КОФАНОВ О.Є., ЧЕПЕЛЬ А.Є., ФЕСЕНКО П.О. ПІДВИЩЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОБІЗНАНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ЩОДО ЗБЕРЕЖЕННЯ ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА Й БІОРІЗНОМАНІТТЯ.....	5
СИДОРЕНКО С.Г. УПРАВЛІННЯ ПОШКОДЖЕНИМИ ПОЖЕЖАМИ ЛІСАМИ.....	7
ХРОМУЛЯК О.І., ЯЩУК І.В., ВИСОЦЬКА Н.Ю. ДОСВІД ВИРОЩУВАННЯ СІЯНЦІВ СОСНИ ЗВИЧАЙНОЇ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ РЕГУЛЯТОРІВ РОСТУ РОСЛИН.....	10
ЯЩУК І.В., ХРОМУЛЯК О.І., ВИСОЦЬКА Н.Ю. ЗАСТОСУВАННЯ НОВИХ РЕГУЛЯТОРІВ РОСТУ ПРИ ВИРОЩУВАННІ СІЯНЦІВ СОСНИ ЗВИЧАЙНОЇ.....	12
РОГОВСЬКИЙ С.В., ВАСИЛЬЄВ Д.О., КОЦЮБА М.В. ПІДСУМКИ ЛАНДШАФТНОЇ ТАКСАЦІЇ ТА ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ ДЕНДРОФЛОРИ УРОЧИЩА «БАБИН ЯР».....	14

СЕКЦІЯ: ІНТРОДУКЦІЯ, АКЛІМАТИЗАЦІЯ І СЕЛЕКЦІЯ РОСЛИН

ГОЛУБ В.О., ГОЛУБ С.М. ОЦІНКА БІОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ВИДІВ РОДУ <i>CATALPA SCOP.</i> , ІНТРОДУКОВАНИХ У ВОЛИНСЬКІЙ ОБЛАСТІ.....	17
КОРКУЛЕНКО А.М. РОЗМНОЖЕННЯ ВИДІВ РОДУ <i>HYDRANREA L.</i> З ДЕРЕВ'ЯНИМИ ЖИВЦЯМИ.....	20
КОСЕНКО Н.П. КУМАЧ І ЛЕГІНЬ – ВИСОКОПРОДУКТИВНІ СОРТИ ТОМАТА ПРОМИСЛОВОГО ТИПУ.....	22
КОСЕНКО Н.П., БОНДАРЕНКО К.О. ДОСЛІДЖЕННЯ ГІБРИДІВ СПАРЖІ ЗА КРАПЛИННОГО ЗРОШЕННЯ НА ПІВДНІ УКРАЇНИ.....	24
ЛОЗІНСЬКА Т.П., ЯЦЕНКО В.М. ІНТРОДУКЦІЯ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЛІСІСТОСТІ ТА МЕТОД ПОКРАЩЕННЯ ВИДОВОГО СКЛАДУ ЛІСОВИХ НАСАДЖЕНЬ І ЗБІЛЬШЕННЯ БІОРІЗНОМАНІТТЯ.....	26
СТРУТИНСЬКА Ю.В. ІСТОРІЯ, ПОХОДЖЕННЯ ТА ДОСЛІДНИКИ ДЕКОРАТИВНИХ ДЕРЕВ РОДУ <i>PRUNUS SERRULATA L.</i>	28
ШЛОНЧАК Г.А. ПОСТІЙНА ЛІСОНАСІНА БАЗА МОДРИНИ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ НА КИЇВЩИНІ.....	30

СЕКЦІЯ: ЗЕЛЕНЕ БУДІВНИЦТВО ТА ЛАНДШАФТНИЙ ДИЗАЙН

ПОЛІЩУК В.В., БРОВДІ А.А. ВИВЧЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ СТЕБЛОВОГО АПАРАТУ СОРТІВ ТРОЯНД ГРУПИ ФЛОРІБУНДА ДЛЯ ПОДАЛЬШОГО ВИКОРИСТАННЯ У ДЕКОРАТИВНОМУ САДІВНИЦТВІ.....	33
---	----

